
Förrehabilitering på folkhögskola Kävesta 2009- juni 2013

Kävesta folkhögskola

ÖREBRO LÄNS LANDSTING

697 94 SKÖLLERSTA • TELEFON 019-602 49 50 • FAX 019-23 08 02
E-POST kavesta.fhsk@folkbildning.net • HEMSIDA www.kavesta.fhsk.se

Sammanfattning	2
Målgrupp:.....	2
Mål:.....	2
De kvantitativa målen är:	3
Omvärldsförändringar	4
Resursfördelning.....	5
Förändringar i arbetsmetod	5
Målformuleringen	5
Innehåll och metod	5
Målgruppen.....	6
Deltagare.....	7
Fördelning av deltagare utifrån remitterande myndighet	8
Rekrytering.....	9
Resultat.....	9
Utvärderingar från vt10-ht12	11
För personalen -genomförande och process	12
Kävesta.....	12
Samarbete med andra skolor	14
Myndighetskontakt.....	14
För personalen -resultat och effekt	15
Myndigheternas självvärderingar 2011:	15
Den nationella utvärderingen av Alf Bergroth och Jan Ekholm 2011	15
För organisationen -projektets förutsättningar	15
Implementering	16
För organisationen -genomförande och process	17
För organisationen - resultat och effekt (utifrån målen i senaste ansökan)	18
Tidigare ställda mål	20
Bilaga 1 Definition av Förrehabilitering på Kävesta.....	22
Bilaga 2 Resultat Sydnärke.....	24

SAMMANFATTNING

Aktiviteten som kallats både Kävestaprojektet och Förrehabilitering på folkhögskola har bedrivits av Kävesta folkhögskola sedan våren 2009. 10 gruppaktiviteter har totalt genomförts fram till och med sommaren 2013.

Totalt har 164 personer antagits, 150 personer påbörjat och 111 personer slutfört Förrehabilitering. 76 % (84 personer) av de som slutförde har efter avslutad aktivitet haft en planering om att gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, arbete, studier eller ytterligare försteg. Utifrån deltagarnas utvärderingar ser vi att aktiviteten höjt livskvaliteten och upplevts viktig och stärkande i deltagarnas rehabilitering.

Utifrån den senaste ansökan har vi beskrivit Förrehabilitering genom dessa målgrupper och mål. När projektet startade fanns andra formuleringar, se mer under *Förändringar i arbetsmetod*.

MÅLGRUPP:

Deltagare: Personer som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet, står långt från arbetsmarknaden.

Personal: Personal vid Kävesta folkhögskola, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landstingets psykiatri och kommunernas försörjningsstöd som arbetar med rekrytering och handläggning av deltagare. Men även utifrån arbete med implementering och för att öka samarbetet och förståelsen för varandras arbetsmetoder, kultur, målsättningar och begrepp.

Ledning: Ytterligare aktörer för implementering, ex Samordningsförbunden Lekeberg/Örebro och Sydärke, Folkbildningsrådet, de samverkande myndigheterna lokalt, regionalt och centralt, Socialförsäkringsutskott, Socialförsäkringsutredningen, Socialdepartementet etc.

MÅL:

- att bedriva Förrehabilitering på Kävesta folkhögskola utifrån projektets definition. (se bilaga 1)
- att fortsätta utveckla samarbetet mellan myndigheterna och folkhögskolan, för att öka förståelse och kunskap för personal och deltagarnas möjlighet till god rehabilitering.
- att fortsätta att aktivt arbeta för att förrehabilitering i folkhögskolemiljö ska implementeras och hitta former för en stabil finansiering. Detta sker genom påverkansarbete både nationellt, regionalt och lokalt.

DE KVANTITATIVA MÅLEN ÄR:

- att genomföra 15-veckors aktiviteter för 15-18 personer.
- att 60 % av deltagarna efter Förrehabilitering på folkhögskola ska kunna gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, studier eller annan åtgärd som kan leda till egen försörjning.

Aktiviteten har utvecklats under åren och innehåller i stora drag friskvård, personlig utveckling och skapande. Folkhögskolans bemötande och fysiska och sociala miljö, samt den egna gruppen utgör viktiga faktorer för deltagarnas upplevda livskvalitet och aktivitetens goda resultat.

Sedan starten har implementeringsarbete bedrivits främst på nationellt plan med målet att regeringen ska avsätta pengar för aktiviteten och folkhögskolan vara utförare av den. Efter mycket påverkansarbete har frågan varit aktuell via motioner från fem partier hösten 2012 och med en framställan från Folkbildningsrådet, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan våren 2013.

Implementeringsarbetet har inneburit mycket väntan på olika besked och lösningar och därmed en osäkerhet för rekrytering av deltagare och skolans planering med främst bemanning. Samordningsförbundet i Lekeberg / Örebro har funnit där som backup och finansierat aktiviteten, även efter de tre tänkta projektåren.

OMVÄRLDSFÖRÄNDRINGAR

Sedan Förrehabiliteringens start 2009 har det hänt en del i myndigheternas regelverk.

Inför starten trodde man att Aktivitetsersättning skulle tas bort och att unga med funktionsnedsättning, som tillhört Försäkringskassan, skulle flyttas över till Arbetsförmedlingen. Därav upplevdes behovet att erbjuda målgruppen en aktivitet inför arbetslivsinriktad rehabilitering. Det blev inte som befarat och unga med funktionsnedsättning kan fortfarande få aktivitetsersättning och höra till Försäkringskassan. Detta har ändå varit en målgrupp man velat fokusera från Försäkringskassan.

2010 infördes begränsat antal sjukpenningdagar, vilket ledde till utförsäkringar och övergång från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingens Arbetslivsintroduktion. Detta innebar en ny roll för Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsfrågor och 2010 kom myndigheten med i aktiviteten Förrehabilitering.

2012 instiftades begreppet Gemensam kartläggning, vilket innebär ett tidigare och tydligare samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för personer som är på väg över till Arbetsförmedlingen för att sjukpenningdagarna håller på att ta slut eller för att initiera en aktivitet.

2012 går Lekebergs kommun in i Finsam Örebro, vilket gör det möjligt för deltagare boende i Lekebergs kommun att delta i Förrehabilitering.

Under perioden 2009-2013 har arbetslösheten varit hög, framförallt för unga personer utan gymnasieutbildning. Förrehabilitering på folkhögskola har kunnat fungera som försteg inför studier.

Inför hösten 2012 saknade både Kävesta och Karlskoga folkhögskola finansiering för sina förrehabiliterande aktiviteter, då det nationella projektet bestående av 10 skolor inte blev beviljade ekonomiska medel från europeiska socialfonden (ESF). Då inleddes ett samarbete mellan Kävesta och Karlskoga folkhögskola, finansierat av Samordningsförbunden i Karlskoga/Degerfors, Sydnärke och Lekeberg/Örebro. Pengar avsattes utifrån befolkningsstorleken inom Samordningsförbunden och deltagarna kunde delta var de önskade, oavsett bostadsort. Samarbetet varade endast en aktivitet då Karlskoga/Degerfors Samordningsförbund inte hade ekonomiska medel för fler aktiviteter. I och med samarbetet bytte Kävesta namn på aktiviteten från Kävestaprojektet till Förrehabilitering på Folkhögskola.

2012 börjar Förrehabilitering på Folkhögskola att ta plats och blir ett begrepp som diskuteras inom politiken, främst på riksdagsnivå. Detta efter att påverkansarbete gentemot politiker och myndigheter genomförts.

Vår bedömning är att behovet av Förrehabilitering finns kvar, och att det snarare visat sig att det behövs flera steg inför arbetslivsinriktad rehabilitering och ibland inför förrehabilitering, inte bara steget mellan passivitet och arbetslivsinriktad rehabilitering.

RESURSFÖRDELNING

Kostnaden från 2009 till juni 2013 har varit 27 366 kr/deltagare som börjat aktiviteten.

Kävesta har beviljats mellan 400 000-600 000 kr per aktivitet. Merparten av budgeten har gått till personalresurser. Kostnad för bland annat deltagarnas mat och stöd till resor har inte beviljats inom budgeten varför Kävesta själva stått för dessa kostnader.

Samordningsförbundet i Sydnärke har köpt sina platser av Samordningsförbundet i Örebro. Vid samarbetet med Karlskoga folkhögskola betalade samordningsförbunden procentuellt utefter befolkningsstorleken i upptagningsområdet.

FÖRÄNDRINGAR I ARBETSMETOD

Målen och målgruppen har delvis ändrats sedan starten och från början löd delar av målbeskrivningen:

-Att stärka personer som har aktivitetsersättning eller försörjningsstöd genom att visa om de har arbetsförmåga.

-Att särskilt rikta arbetet mot funktionshindrade, unga och personer med utländsk bakgrund, samt arbeta utifrån ett genusperspektiv.

MÅLFORMULERINGEN

2010 gick vi över till målformulering *Att stärka deltagarnas arbetsförmåga* och 2012 pratar vi om *Att närma sig arbetslivsinriktad rehabilitering*. Detta hör ihop med att Kävestaprojektet/Förrehabilitering inte innehåller arbetsprövningar, utan är en aktivitet som kan ge vissa svar kring aktivitetsförmåga, vilket blivit tydligare under aktivitetens gång.

INNEHÅLL OCH METOD

Beskrivningen har även skiftat från starten då vi från början beskrev delar av verksamheten utefter:

- Kartläggning av varje deltagare
- Teoretiska studier i ex datakunskap, skrivövningar, muntlig framställan
- Fysiska aktiviteter som sport och motion
- Studiebesök och arbetsprövning

Kvar från starten av aktiviteten finns:

- Självstärkande moment
- Samverkan med handläggare
- Att deltagarna har sin mentor
- Praktiskt arbete som konsthantverk, naturen som hälsokälla, musik, friskvård och hälsa
- Kulturella moment

De senaste åren har vi i beskrivningen av aktiviteten mer fokuserat på folkhögskolan som kravlös miljö med fokus på att vara här och nu och möjligheten att testa nya saker eller återuppta gamla intressen. Utifrån det gör vi inga prövningar eller kartläggningar om

förmågor utan i samarbetet med handledaren diskuterar vi detta med deltagaren under trepartssamtal.

I beskrivningen 2013 utgår vi mycket från skolans förhållningssätt, bemötande och flexibilitet där vi bland annat arbetar utifrån empowerment, tankens kraft och att förstärka det positiva. Det sociala sammanhanget på skolan och i gruppen spelar också roll för aktiviteten. Läs mer i bilaga 1 Definition av Förrehabilitering på Kävesta

Från starten var aktiviteten mer präglad av skola med ämnen som skrivövningar, data etc. Mer fokus har sedan 2010 lagts på den egna hälsan och den personliga utvecklingen utifrån tankens kraft. Detta beror på personalen på Kävestas upplevda behov hos målgruppen och när ny projektledare och nya lärare började arbeta med gruppen 2010 kom det perspektivet in tydligare. Ytterligare förstärkning i den riktningen kom med skolans nya kompetens inom kommunikologi 2012. Till följd av det kom en fördjupning av personlig utveckling och kopplingen mellan kroppens rörelser och hjärnan in på schemat från framförallt hösten 2012.

Trots byten av personal och ämnen på schemat har grunden med syftet och förhållningssättet hela tiden funnits där. Från start och hela vägen har vi format innehållet tillsammans med deltagarna. Detta är en naturlig del inom folkbildningen för att arbeta med delaktighet och empowerment. För målgruppen är det nödvändigt då alla grupper är unika och då det möjliggör individuella upplägg. Aktiviteternas innehåll har därav alltid varit lite olika i sitt utförande, men inte i grunden.

Från starten 2009 bestod aktiviteten av fem dagar i veckan 9.30 -14.00 alla dagar. Vilket man redan med första gruppen upptäckte var för många och långa dagar för deltagarna. Fredagen gjordes därför om till en dag hemma, med tid för reflektion, vila och möten. Därefter kortades även några dagar i veckan ner med 45 minuter, då fick man även en sluttid som var bättre anpassad efter busstidtabellen. Det har alltid funnits utrymme för att delta mindre antal dagar respektive kortare dagar utifrån individens förutsättningar. Tendensen att delta kortare eller ett mindre antal dagar har varit relativt vanlig från 2011.

Aktivitet tre började i november och pågick över jul, vilket inte blev bra då det dels blev fel gentemot skolans terminer och därmed rytmen både på skolan och i övriga samhället med juluppehåll. Därför har vi sedan genomfört en aktivitet per termin.

MÅLGRUPPEN

Målgruppen har vidgats och ändrats och idag pratar vi främst om långtidssjuka och långtidsarbetslösa. De flesta deltagare har haft psykisk ohälsa. Bland den fysiska ohälsan hos deltagaren har kronisk värk varit det återkommande. Bland målgrupp har också funnits de med svårigheter kring motivation och rutiner.

Utifrån den ursprungliga målgruppen Personer som har aktivitetsersättning och - Att särskilt rikta arbetet mot funktionshindrade, unga och personer med utländsk bakgrund upptäckte vi att en del personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning haft svårt med folkhögskolans flexibilitet och att aktiviteten därför blivit rörlig och inte passat. Några deltagare har sedan deltagit via SATSA/Inda support, vilket då har fungerat bra p.g.a. att aktivt stöd finns utanför Kävesta, både inför, under och efter aktiviteten.

Från start var språksvaga deltagare en uttalad del av målgruppen, vilket delade gruppen i olika behov och ibland gjorde det svårt att hitta ett upplägg som passade alla. Det fanns en risk att

de med svenska som modersmål fick hjälpa till mer än de egentligen orkade. För den språksvaga målgruppen, som främst deltog via försörjningsstöd, var Kävestaprojektet en av få aktiviteter där man kunde delta, trots bristande språkkunskaper. Det fanns också möjligheter att få extra stöd kring svenska, men blev i vissa fall på bekostnad av de andra deltagarnas behov.

DELTAGARE

Kävesta är en av 11 skolor som bedrivit Förrehabilitering och totalt har drygt 700 personer genomgått Förrehabilitering. På Kävesta ser statistiken kring deltagarna ut såhär:

Deltagare Kävesta	2009	2010*	2011	2012	vt2013	totalt	kommentar
Totalt antal personer antagna i aktiviteten	30	47	34	39	14	164	<i>68 % av de som antogs slutförde</i>
Antal personer som påbörjade aktiviteten	28	41	32	35	14	150	
Varav kvinnor	16	22	16	23	11	88	<i>59 % av de som påbörjade var kvinnor</i>
Varav deltagare under 30 år	11	18	10	8	6	53	<i>35 % av de som påbörjade var under 30 år</i>
Antal avbrott	3	12	12	9	3	39	<i>26 % av de som påbörjade, avbröt innan slutdatum.</i>
Antal som slutfört aktiviteten	25	29	20	26	11	111	<i>74 % av de som påbörjade aktiviteten slutförde.</i>
Varav kvinnor	14	16	12	10	9	61	<i>55 % av de som slutförde är kvinnor</i>
Varav deltagare under 30 år	9/11	9/18	8/10	5/8	3/6	34	<i>31 % av de som slutförde var under 30 år</i>

* 2009 påbörjades tre aktiviteter. Den tredje avslutades 2010 och finns därför med i 2010 års statistik.

Av de som påbörjade aktiviteten var det 74 % som slutförde. Av de som slutförde var 55 % kvinnor och 31 % under 30 år.

26 % av de som påbörjade, avbröt innan slutdatum. Det har inte varit någon skillnad i avbrott under de aktiviteter som bedrivits på höstterminen gentemot vårterminen. Det har också varit en jämn fördelning mellan kvinnor och män bland dem som avbrutit. Ett avbrott kan stå för ett jobb eller utbildning tar vid, men det har oftast handlat om att den egna hälsan inte har gett förutsättningarna för att delta. I en del fall har det också rört sig om bristande motivation och rutiner. *För mer information, se tabellen ovan.*

Se även diagram på sid 9 om årsvis fördelning av hur många som antagits, påbörjat, slutfört och efter aktiviteten har en planering om att gå vidare.

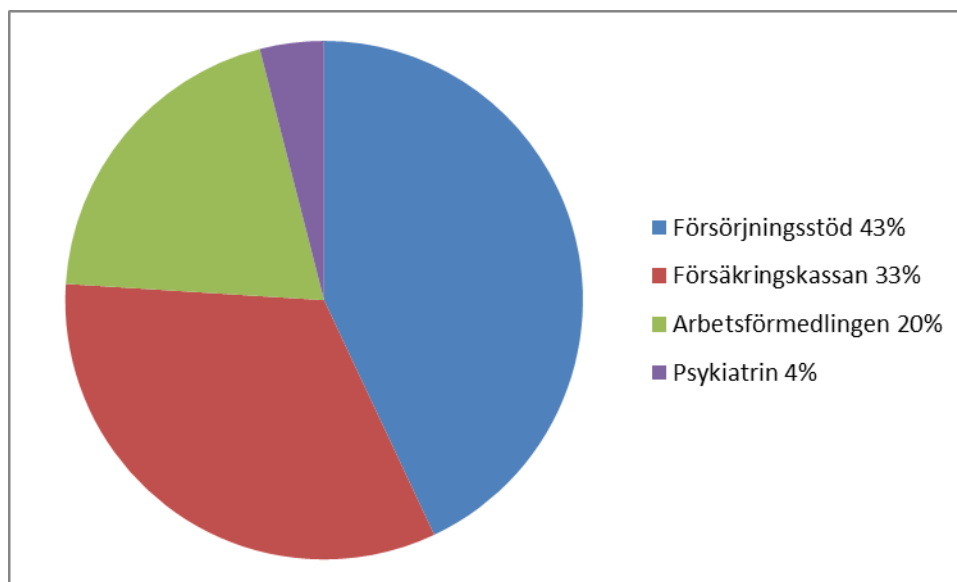
Medelåldern har varierat mellan 31-39 år i de olika grupperna, vilket utgör en total medelålder på 35 år. Åldersspridningen inom grupperna har som mest varit 19-61 år. Medelåldern och vår erfarenhet visar att deltagarna både haft anställningar och lång sjukfrånvaro bakom sig alternativt helt frånvaro av inträde på arbetsmarknaden och ibland även en ofärdig skolgång bakom sig. Ett fåtal har haft sin anställning kvar.

Det har varit två deltagare från Lekebergs kommun och 24 deltagare från Sydnärke.

FÖRDELNING AV DELTAGARE UTIFRÅN REMITTERANDE MYNDIGHET

Försörjningsstöd har varit största remittenten. I Aktivitet nio och tio har dock Försäkringskassan haft flest deltagare. Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans nya samarbete gör det svårt att veta vem som remitterar, vilket märkts främst i aktivitet tio. (för mer information se diagram respektive tabell nedan)

Diagram över fördelningen mellan myndigheterna, av deltagare som antagits till aktiviteten:

Tabell över hur stor andel av deltagarna från respektive myndighet som slutför aktiviteten:

Fördelning av deltagare från de olika myndigheterna totalt utifrån antagits och slutfört.	Aktivitet 1-2 2009	Aktivitet 3-5 2010	Aktivitet 6-7 2011	Aktivitet 8-9 2012	Aktivitet 10 2013	Totalt	Kommentar
från Försörjningsstöd	15/17	16/26	5/13	7/13	1/2	44/71	62 %
från Försäkringskassan	9/12	3/8	7/11	13/16	5/7	37/54	69 %
från Arbetsförmedlingen	-	9/11	6/8	5/8	5/5	25/32	78 %
Från Psykiatrin*	-	1/2	2/3	0/1	-	3/6	50 %

*psykiatrin i vid bemärkelse är oftare inblandade, men i dessa fall enda kontakten.

Psykiatrins deltagare befinner sig ofta långt ifrån att klara att delta i så pass stora sammanhang och med så mycket restid som krävs för att delta på Kävesta. Genom åren har ett fåtal personer från Karlahuset deltagit och ungefär hälften har klarat aktiviteten. Vi har haft kontakt och samarbete med kuratorer på vårdcentraler som kompletterande stöd till deltagare som också har kontakt med Försäkringskassan.

REKRYTERING

Från aktivitet fem (hösten 2010) har vi bjudit in potentiella deltagare och deras kontakter, till informationsmöten på skolan för att informera om aktiviteten och visa miljön. Från starten 2009 har det också förekommit enskilda besök inför aktivitetsstart, så att deltagarna ska veta vad Förrehabilitering är och hur det ser ut och är på Kävesta samt vad det innebär att ta sig hit. Kävestas upplevelse är att fler av dem som varit på besök har påbörjat aktiviteten och att den blir mer rätt för deltagare som varit på plats och fått information här innan start.

I aktivitet 4 (vårterminen 2010) var Arbetsförmedlingen med första gången med 3 antagna deltagare. Sydnärke har redan från början funnits med som intressent i mån av plats och upplägget har varit att de köper platser av Örebro. Intresse och behov har växt sig starkare och Vårterminen 10 är första gången någon deltar.

Inför aktivitet 5 (höstterminen 2010) beslutar styrgruppen att utöka deltagarantalet från 15 till max 18 personer i gruppen. Dels för att det på grund av avhopp samt planerad och oplanerad frånvaro har upplevts som gruppen blir för liten, men även för att garantera Sydnärke tre platser (det vill säga inte längre i mån av plats). Sydnärke har därefter ökat antalet plaster till uppemot sex platser i en grupp. *Se bilaga 2 Resultat Sydnärke.*

Till aktivitet fem var det, trots tre nya platser, fler sökande än vi kunde bereda plats för. Det är enda gången vi behövt säga nej till personer som önskat delta.

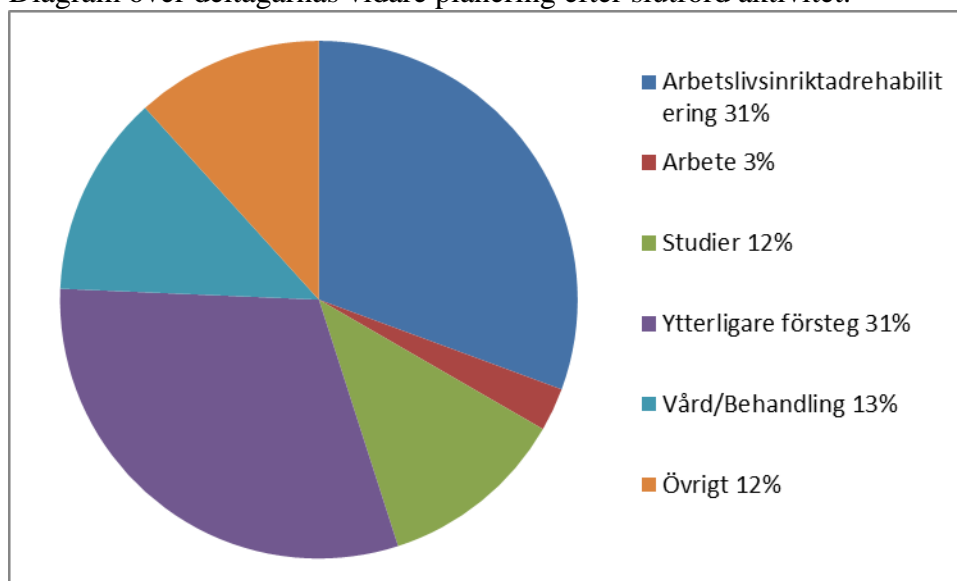
RESULTAT

Nästa steg efter Kävestaprojektet för de som slutfört aktiviteten	Aktivitet 1-2	Aktivitet 3-5	Aktivitet 6-7	Aktivitet 8-9	Aktivitet 10	totalt
	2009	2010	2011	2012	2013	
Arbetslivsinriktad rehabilitering *	5	14	6	7	2	34
Arbete*	1	2				3
Studier*	5	3	4	1		13
Ytterligare försteg*	6	5	6	10	7	34
Vård/behandling	5	1	2	5	1	14
Övrigt	3	4	2	3	1	13
Antal deltagare som efter projektet har en planering om att gå vidare *	17/25	24/29	16/20	18/26	9/11	84/111
Andel deltagare som efter projektet har en planering om att gå vidare *	68 %	83 %	80 %	69 %	82 %	76 %

Vi räknar Arbetslivsinriktad rehabilitering, arbete, studier eller ytterligare försteg som att deltagaren efter projektet har en planering om att gå vidare (markerade med * i tabellen).

Övrigt står för osäker/utebliven planering, flytt, föräldraledighet etc. Vanligaste anledningen till övrigt har varit en osäker vidare planering.

Diagram över deltagarnas vidare planering efter slutförd aktivitet:

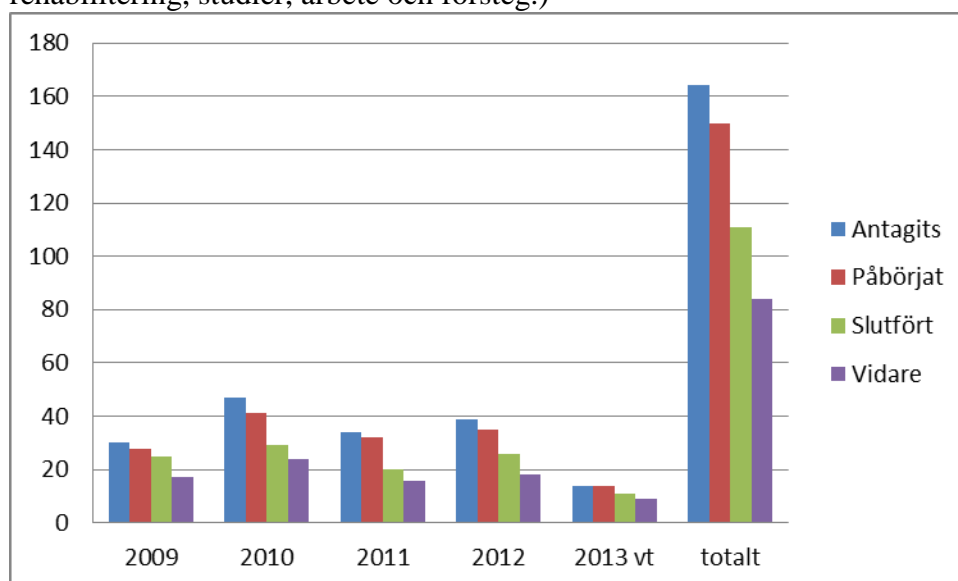
Försteg och Arbetslivsinriktad rehabilitering har varit de vanligaste stegen efter Kävesta. Totalt har 84 personer och därmed 76 % en planering om att gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, arbete, studier eller ytterligare försteg. Målet för förrehabilitering på Kävesta är att 60 % ska ha en planering om att gå vidare.

Studier som nästa steg har ofta inneburit allmän linje på exempelvis Kävesta.

En tendens vi upplevde i aktivitet 7-9, det vill säga höstterminen 2011 och hela 2012, var att målgruppen var skörare och att de önskade/behövde två terminer Förrehabilitering på folkhögskola. Mycket diskussion har förts om den frågan i styrgruppen och det har tidigare varit ett fåtal deltagare som deltagit två omgångar. Situationen i aktiviteterna 7-9 var att halva gruppen uttryckte behovet att delta två gånger och deras handläggare hade svårt att hitta rimliga andra alternativ att delta i. Här diskuterade vi i styrgruppen hur tydliga de olika aktiviteterna att gå vidare till var och om alternativen passar deltagarnas nivåer. Vi pratade även om Förrehabilitering blivit för- förrehabilitering och om/vilka aktiviteter man kan delta i före förrehabilitering. Under hösten 2012 beslutade styrgruppen att ingen får delta två omgångar, då man ville använda platserna till flera personer.

Eftersom det alltid varit en spridning av deltagare i grupperna utifrån, ålder, kön, bakgrund, myndighetstillhörighet, förutsättningar, hälsoläge etc. är det svårt att jämföra resultaten mellan grupperna och åren. Ingen referensgrupp som inte får rehabilitering är heller etisk möjlig. Däremot kan vi konstatera att fördelningen över de som påbörjat, slutfört, har varit kvinnor, har varit yngre än 30år, har en planering om att gå vidare etc. är relativt lika mellan grupperna och åren. Se diagrammet på nästa sida.

Diagram över antal deltagare som antagits, påbörjat, slutfört och har en planering om att gå vidare efter aktiviteten. (Till att gå vidare räknas planering om arbetslivsinriktad rehabilitering, studier, arbete och försteg.)

UTVÄRDERINGAR FRÅN VT10-HT12

Av 56 svarande anser:

38 personer att Förrehabilitering varit mycket värdefullt.

8 personer anser att det varit ganska värdefullt.

2 personer att det varit mellan ok och ganska värdefullt.

8 personer att det varit ok.

Ingen att det varit dåligt eller ganska dåligt.

48 av 56 anser att aktiviteten upplevts som bättre än ok.

Bland frisvaren om varför man bedömt det enligt ovanstående kriterier finns formuleringarna:

- *Jag känner att jag fått mitt människovärde tillbaka och en större självkänsla. Jag känner att jag har en framtid igen och att jag får ta saken i min egen takt.*
- *Känner mig att jag vuxit som människa, fått nya erfarenheter. Träffat härliga människor. Fått större självförtroende. Fått nya krafter.*
- *Uppmuntrande atmosfär, gemenskapen med deltagarna, inspirerande, man får verktyg till positivt tänkande och stöd från personalen.*
- *Kävestaprojektet är den start jag behövde, kravlös men samtidigt har jag fått rutiner i vardagen vilket är bra förberedelse inför kommande studier.*
- *Att komma till en grupp där alla har baggage gjorde det mycket lättare att börja ta för sig och fungera normalt igen.*

Frisvar från vad som varit bäst:

- *Rörelseprogram, qi-gong, att få arbeta med händerna och kropp=harmoni*
- *Kommunikation och förändring, hjärnan och dess samband med kroppen, coaching och Kjell Enhager filmerna, nya insikter*
- *Att man får välja mycket själv och pröva på. Möjlighet att delta efter förmåga*
- *Känna efter vad man vill göra i livet, fick nya tankar*
- *Kravlösheten. När förväntningar och krav försvann blev det plötsligt lättare att våga prova saker och då fick man lättare att tycka om att göra saker, det gjorde det lättare att integrera med andra människor. Då mår jag bättre.*
- *Att få vara kreativ, Bild och keramik*
- *Att bli sedd som människa även om jag inte kan prestera resultat eller ens vara på plats en dag.*
- *Att få träffa nya människor och vara delaktig, tillhöra en grupp med likasinnade*

Frisvar från vad man önskar ändra på:

- *Att det borde vara minst två terminer alt. en fortsättning*
- *Ett ämne/dag, mer tid till kreativa ämnen så man hinner mer än komma igång*
- *Mer egna val*
- *Mer av kommunikation och förändring.*
- *Språkligt jämnare grupp, det har varit krävande att hjälpa dem.*

FÖR PERSONALEN -GENOMFÖRANDE OCH PROCESS

KÄVESTA

Arbetet med deltagarna i de olika momenten på schemat, stöd och uppföljningssamtal och planering av desamma är grunden för Kävestas arbete. Att justera och förbättra verksamheten och beskriva vad vi gör och var i rehabiliteringskedjan vi är, och därmed vad vi inte gör, har också varit en stor del av verksamheten. Vi har kontinuerligt, men främst 2011, arbetat med att definiera verksamheten och vad folkhögskolans "särart" handlar om. Det innebär att vi försökt beskriva både det som sker på schemat och syftet med det, men även varför miljön, förhållningssättet och bemötande från folkhögskolan får effekt hos deltagarna. Detta har inte

varit lätt, då det dels är en outtalad del av hela skolan och att det rör sig om mellanmänniska relationer, vilket lätt blir *klyschor* när det kommer i text. Arbetet har dock varit nyttigt för Kävesta och gjort matchningen mellan deltagare och aktiviteten bättre, då informationen inför att delta blivit tydligare. Dessutom har det arbetet hjälpt oss i processen att bli det vi är idag, d.v.s. att vi hittat det innehåll, upplägg och bemanning som vi anser passar för målgruppen och folkhögskolan. Detta arbete har tagit tid och blir nog aldrig helt färdigt, men nu känner vi oss säkrare och nöjda med innehåll och upplägg.

Bytet av projektledare 2010 gav aktiviteten bättre förutsättningar, då mer tid kunde avsättas till både aktiviteten, uppföljningar och utvecklingsarbete. Som beskrivs i *Förändringar i arbetsmetod* innebar det också en annan riktning i innehållet, med mer fokus på den egna hälsan och personliga utvecklingen än skolämnena.

Däremot fanns andra förutsättningar hos den tidigare projektledaren som var kurator och hade upparbetade kontakter inom socialtjänsten och psykiatrin. Personliga ingångar och kännedom om myndigheternas verksamheter har varit en fördel inom aktiviteten, framförallt då någon deltagare behövt extra eller akut stöd p.g.a. av sitt mående.

Personliga kontakter och kontinuitet i samarbetet mellan Folkhögskolan och myndigheterna har upplevts viktigt för ett bra gemensamt arbete. Då vi mellan 2010-2013 haft 87 olika handläggare och kontakter att samarbeta med, hade denna förutsättning kunnat vara bättre.

Emellanåt har det varit en tuff målgrupp att jobba med, då det krävts stor flexibilitet och uppfinningsrikedom, lyhördhet inför behov och dagsform, ett eget lugn i mötet, förmåga att peppa utan att bli hurtig, att hjälpa till med gränser utan att begränsa, att närma sig utan att vara påträngande och svårigheten att möta personer som mår dåligt. Vi har försökt stötta varandra, vilket ibland försvårats av den schemamässiga tillgängligheten i personalgruppen. Svårigheten att ha kontinuerliga möten beror på att personalen är engagerade i olika utbildningar på skolan, eller timanställda med andra uppdrag utanför skolan. Här har det varit bra med rollfördelningen att en närvarande projektledare finns, med huvudansvaret för deltagaren och kopplingen till dess handläggare eller stödpersoner.

Att jobba med hälsa och målsättningar innebär att komma nära in på deltagaren och det har ibland varit en avvägning och svårighet att veta vad som varit för nära och privat och vad som peppar att komma vidare i tanken och handlingen.

Det har alltid varit skillnader i utbildningsbakgrund hos deltagarna, allt från högskoleutbildade till ingen utbildning alls. Till en början var det fler språksvaga i grupperna och då mer fokus på språk och att våga uttrycka sig och dela sin historia. Det har således varit en spretig målgrupp med olika behov, vilket inneburit en stor utmaning för personalen att hitta upplägg som passat alla. Utmaningen i att hantera olika bakgrund och nivå inom gruppen passar Folkhögskolans pedagogik och personalen är flexibla och lyhörda för gruppens erfarenheter, dagsform och behov. Spridningen med språksvaga och i vissa fall analfabetism till högutbildade sjuka, ser vi i efterhand att den var väl mäktig att få ihop och påverkade gruppen negativt.

Att vi med Finsams medel lyckats förlänga projektet i 1 1/2 år, visar på behovet och att konsekvenserna med att inte ha aktiviteten har upplevts stora. Men det har varit frustrerande att vänta på kortsiktiga besked och därmed inte kunna planera mer än en termin i taget. Den sena framförhållningen har gjort det svårt att på ett bra sätt planera bemanningen av personal på Kävesta. Sen framförhållning ger också handläggarna sämre förutsättningar för rekrytering

och deltagarna får för kort tid att förbereda sig inför start. På grund av detta har vi känt att vi äventyrat kvaliteten i verksamheten.

För att bättre kunna möta målgruppen har delar av personalgruppen tagit del av fortbildning i bland annat Supported employment via Activa, utbildning inom ADHD, egen fortbildning inom Naturkraft och Kommunikologi.

Sedan starten har vi bytt lokal, som efter renovering och handikappanpassning har blivit ett eget aktivitetshus, med möjlighet att både ha rörelse, kök och klassrum. Detta gör att gruppen fått en bas och en trygghet och är lite åtskilda från övrig verksamhet på skolan. Huset gör det också lättare att kombinera gruppverksamhet med individuella egna planer. Detta är en av de stora utmaningarna att behålla grupp känslan, men ändå möjliggöra individuella upplägg.

Vi trodde från början att resorna till och från Kävesta skulle bli ett mycket stort hinder. För vissa har det varit ett hinder som gör att man behövt avstå från att delta, men för de flesta har resan fungerat bra. Några har uttryckt att det varit skönt med restid för att få lite egen tid, smälta dagen, vakna till etc. Resor från Fjugesta till Kävesta tar tid och bussförbindelserna passar inte, vilket ger väntan i Örebro och därmed ännu längre restid.

SAMARBETE MED ANDRA SKOLOR

Under hela projektiden har det funnits kontakt mellan skolorna som har bedrivit förrehabilitering. Det har ordnats nationella träffar 1-2 ggr/år för de ca.10 skolorna som varit igång för att stötta varandra, byta erfarenheter och prata om framtiden. Det finns en samstämmighet mellan skolorna, trots lite olika upplägg och förutsättningar, så har vi liknande erfarenheter, liknande innehåll och upplägg. Den gemensamma basen är friskvård, skapande och samhällsorientering. Vi når också liknande resultat och har utvärderats gemensamt. Det har inneburit ett stöd och känsla av sammanhang att veta att vi är fler aktörer som gör samma sak och kämpar mot samma mål.

Samarbetet med Karlskoga folkhögskola innebar ett närmare samarbete och därmed en närmare samhörighet att vi gör detta tillsammans. Det var även nyttigt att spegla sig i annan verksamhet och därmed tänka till om sin egen. Bland annat gav det en insikt om att det var stor skillnad mellan ”Nya Vägar” som bedrevs på Karlskoga folkhögskola innan samarbetet och Kävestas Förrehabilitering. Samarbetet innebar också att Kävesta stöttat och spridit idén om Förrehabilitering till Karlskoga.

MYNDIGHETSKONTAKT

Under 2010 hade vi diskussioner med främst Arbetsförmedlingen om varför vi inte utför skriftliga utlåtanden om deltagarnas förmåga, utan pratar om detta på trepartsamtal.

Mellan vt 2010-vt 2013 har Kävesta haft 87 olika kontakter på myndigheterna och i några andra verksamheter kring deltagarna. Detta har inneburit en spridning av aktiviteten och en förankring hos myndigheterna om Förrehabilitering. Då handläggare återkommit med nya deltagare har ett fint samarbete och en underlättad arbetsgång kring deltagaren kunnat ske. Lika frustrerande har det upplevts ibland då en deltagare kan ha behövt byta handläggare flera gånger omkring aktiviteten. Bytena har berott på omorganisationer, byten av myndighet, naturliga avslut av tjänster etc. Detta gör det svårare att hålla bra dialog och förbereda inför nästa steg. För deltagaren innebär det ökad stress och oro, vilket försvårar rehabiliteringen.

FÖR PERSONALEN -RESULTAT OCH EFFEKT

På Kävesta finns ett stort engagemang och en känsla av att aktiviteten och arbetet med målgruppen är viktig. Vi känner att folkhögskolan kan bidra och fylla en viktig plats och ett viktigt sammanhang för målgruppen. Vi ser Förrehabilitering som en del av folkhögskolans samhällsuppdrag med demokratiarbete och att erbjuda livslångt lärande. Gruppen ger också tillbaka mycket till personalen, vilket ger energi och viktiga erfarenheter kan överföras till skolans övriga utbildningar. På så sätt har aktiviteten utvecklat kompetens hos skolan och satt folkbildningen i sitt sammanhang. Konkret för Kävestas olika utbildningar har aktiviteten bidragit till ett mer linjeövergripande arbete och kontakt mellan arbetslagen. Det har också bidragit till en insikt över att det behövs en startfas där rutinerna, gruppen, den egna tanken om vad jag gör här etc. får plats, även i andra grupper.

MYNDIGHETERNAS SJÄLVVÄRDERINGAR 2011:

Från myndigheternas personal har framkommit att Förrehabilitering på Kävesta underlättar deras uppdrag, då det finns en ny aktivitet att erbjuda deras klienter/försäkrade/deltagare. En aktivitet som är annorlunda då den fokuserar på den egna utvecklingen och som kan svara upp mot ett behov som finns och som tidigare var svåra att lösa. För psykiatrins del har det varit viktigt att kunna fokusera på ett friskt sammanhang som mål, främst för de yngre deltagarna. Myndigheterna betonar också att det behövs olika typer av aktiviteter för att passa olika människor och att Kävestaprojektet bidrar till denna mångfald. De lyfter även upp att förrehabilitering har en positiv effekt för deltagarens vidare rehabilitering.

På frågan om arbetet med Kävestaprojektet inneburit interna förändringar och utvecklingar av arbetssätt, ökad kunskap och ökad samverkan med andra myndigheter, blir svaret att denna utveckling främst sker hos deltagarna, inte hos myndigheterna.

Självvärderingarna 2011, gav oss på Kävesta, insikten om behovet att tydligare formulera förrehabiliteringens syfte, innehåll och rollfördelning. Det hjälpte till i arbetet med definitionen och att förtydliga foldern och det startbrev som skickas ut till berörda handläggare inför varje ny grupp.

DEN NATIONELLA UTVÄRDERINGEN AV ALF BERGROTH OCH JAN EKHOLM 2011

92 % av personalen vid myndigheter och folkhögskola anser att förrehabilitering på folkhögskola fyller en viktig funktion och 89 % av personalen vid myndigheter och folkhögskola anser att förrehabilitering på folkhögskola ska finnas kvar efter projektslut. Utvärderingen är baserad på fokusgrupper på fem skolor, där Kävesta var en av skolorna.

FÖR ORGANISATIONEN -PROJEKTETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Tankarna om Förrehabilitering startade i en rektorsfortbildningsgrupp 2008, där Kävestas dåvarande rektor Ulla Wiberg var med. Kontakter togs först med Försäkringskassan och sedan kopplades Finsam i Örebro, som då var nystartat, in. Därav kom kommun och landsting med och ett år efter starten anslöt Arbetsförmedlingen. Från 2011 anslöt även Finsam Sydärke till styrgruppen.

Styrgruppen har bestått av en representant från varje myndighet, Förbundschefen/ansvarig på Samordningsförbunden, nationella samordnaren och Kävestas projektledare och rektor. Sedan starten har i princip hela styrgruppen bytts ut och vi har de senaste åren diskuterat vilken funktion personen som sitter i styrgruppen bör ha för att kunna föra information till och från gruppen och kunna fatta beslut om så skulle krävas.

För att hålla ihop alla skolor som arbetar med Förrehabilitering finns också en nationell styrgrupp som leds av den nationella samordnaren.

Kävestas styrgrupp har träffats 3-4 gånger/termin och har då pratat om hur det går i den pågående aktiviteten, inför rekrytering av nästa, implementering etc.

Det har varit folkhögskolan som drivit aktiviteten med ansökningar, rapportskrivningar, självvärderingar, utvärderingar, implementeringsarbete etc.

Man behöver ställa sig frågan om vilka förutsättningar myndigheterna haft att arbeta med den egna myndighetens organisation och uppdrag utifrån sin arbetsbelastning och lokalt handlingsutrymme. Då inga extra resurser har avsatts för att arbeta med samverkan kan man kanske inte förvänta sig att en stor skillnad i hela myndighetens arbetsätt ska komma ut av denna aktivitet. Min upplevelse är att det emellanåt varit tidskrävande nog för handläggare att ta sig till Kävesta för uppföljningsmöten.

Kävesta är den enda skolan som hela tiden haft finansiering av samordningsförbund, medan de andra skolorna haft medel från Europeiska socialfonden och efter att de projekten tog slut också medel från Samordningsförbunden. En konsekvens av att vara ett Finsamprojekt har varit att det funnits lite olika syn på syftet med aktiviteten. Är aktiviteten främst för deltagarnas rehabilitering eller för att myndigheterna ska samverka mer runt individens rehabilitering. Trots samarbete med Försäkringskassan, landstinget, kommun och Arbetsförmedlingen, har det inte blivit någon direkt ökad samverkan på grund av Förrehabilitering på folkhögskola. Däremot har kontakterna mellan skolan och myndigheterna ökat.

Klara fördelar med att vara finansierade av samordningsförbundet är att det möjliggjort fortsatt verksamhet i väntan på mer stadigvarande finansiering. Det har också möjliggjort deltagare från kommun och landsting, vilket inte varit vanligt på de andra skolorna. Kommunen har varit Kävestas största remittent.

Det har också varit positivt med det nätverk med andra projekt som bedrivits i Finsams regi och de perspektiv och stöd till verksamheten som Finsam gett.

IMPLEMENTERING

Det är främst den nationella styrgruppen och den nationella samordnaren som drivit påverkansarbetet för implementering av Förrehabilitering. Som ett led i det arbetet gjordes gemensamma utvärderingar 2011 och dessa har utgjort viktiga argument i arbetet. Implementeringsarbetet har ökat och riktats nationellt till myndigheters och politiska ledningar, där besluten fattas. Eftersom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är centralt styrda, har fokus riktats till nationella ledningar och politiska forum, där makten finns. Väldigt lite fokus har lagts på lokala möjligheter till fast finansiering. Detta också på grund av

att ingen av myndigheterna i Örebro med omnejd har klivit fram för att ta över verksamheten, vilket egentligen är tanken med Finsamprojekt.

Under hösten 2012 skrevs fem olika motioner av C, Kd, M, Fp, S. Flera samtal skedde också med Socialförsäkringsutskottet och Folkbildningsrådet i hopp om att få en lösning lik Studiemotiverande folkhögskolekurs, som är ett regeringsuppdrag och samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och folkhögskolan och fungerar mycket bra. Under våren 2013 skrevs en framställan av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet om en ändring i förordningen för att möjliggöra att Folkbildningsrådet får uppdrag att utföra förrehabilitering på folkhögskola. Besked har väntats under våren 2013 och framställan kommer att handläggas först under hösten 2013.

FÖR ORGANISATIONEN -GENOMFÖRANDE OCH PROCESS

Vi har följt den utarbetade planen med att erbjuda aktiviteter för deltagare. Det har inneburit kontakter med myndigheterna för rekrytering, uppföljning och projektets fortsättning. Detta har skett via informationsmöten på myndigheter, besök på Kävesta, trepartsamtal mellan Kävesta, handläggaren och deltagaren samt att vi haft styrgruppsmöten.

För att sprida kunskap och erfarenheter mellan myndigheterna och folkhögskolan har det genom åren arrangerats några projektträffar. Då har vi försökt att samla personal från myndigheterna och skolan. Till en början var syftet att sprida information om och prata om aktiviteten, men även att från början prata om samverkan och framtida implementering. Kävesta var även en del av den nationella utvärderingen som gjordes 2011 och samlade då handläggare/kontakter från myndigheterna i en fokusgrupp.

Kävesta har deltagit både på de nationella träffarna mellan de olika skolorna som driver verksamheten och andra Finsamprojekt i främst Örebro. Detta har varit en del i ett nätverkande som upplevts viktigt för att ta till sig andras erfarenheter och sprida kännedom om aktiviteten och få lokalförankring och kännedom om olika alternativ för Förrehabiliterings deltagare att gå vidare till eller komma ifrån. Den personliga kopplingen mellan olika aktiviteter och handläggare underlättar arbetet och det har varit en klar fördel när samma handläggare återkommer med deltagare i de olika aktiviteterna. Som framgår i *För personalen -genomförande och process*, har det dominerande varit nya handläggarkontakter.

Utöver de delårs- och helårsrapporter som skrivits av Kävesta, har vi också kontinuerligt träffat Samordningsförbundens styrelser och redogjort för dem och därmed verksamheten utifrån deltagare, samverkan och implementering.

Eftersom aktivitetens framtid varit oviss och vi fått ekonomiska besked från Finsam inför varje aktivitet de senaste åren, har en stor del av arbetet präglats av ansökningar om nya projektmedel och väntan på beslut om finansiering.

Kävesta har stått för registreringen i "sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet"(SUS) till och med aktivitet 9. Då beslutades att myndigheterna själva skulle göra det.

En återkommande fråga sedan 2011, har varit om en deltagare kan gå två omgångar (2 gånger 15 veckor) av Förrehabilitering. Diskussionen har rört sig mellan att;

- att 15 veckor är en lång tid

- att 15 veckor är för kort tid
- att man inte vill fatta beslut om ett helt år (två omgångar)
- att man tar upp platser för andra personer som skulle behöva gå
- att man inte hinner bli färdig på 15 veckor om man tidigare inte varit i aktivitet
- att det skulle kunna vara två steg snarare än att man går om
- att det blir fokus på kvantitet istället för kvalitet.

Under 2012 fattade styrgruppen beslutet att det inte var möjligt att delta två omgångar.

FÖR ORGANISATIONEN - RESULTAT OCH EFFEKT (UTIFRÅN MÅLEN I SENASTE ANSÖKAN)

att bedriva Förrehabilitering på Kävesta folkhögskola utifrån Kävestaprojektets definition.

att genomföra 15-veckors aktivitet för 15-18 personer.

att 60 % av deltagarna efter förrehabilitering på folkhögskola ska kunna gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, studier eller annan åtgärd som kan leda till egen försörjning.

Vi har kontinuerligt utvecklat aktiviteten och förfinat vårt upplägg inom friskvård, personlig utveckling och skapande. Folkhögskolans bemötande, fysiska och sociala miljö, samt gruppen utgör viktiga faktorer för deltagarnas upplevda livskvalitet och aktivitetens goda resultat. Därmed stärks skolans bild av att vi erbjuder rätt aktivitet till målgruppen.

Vi har genomfört totalt 10 aktiviteter från 2009 med totalt 164 antagna personer, 150 personer som påbörjat och 111 personer som slutfört Förrehabilitering. Medelåldern har varit 35 år. Av de deltagare som slutförde är 55 % kvinnor och 31 % under 30 år. Flest deltagare, 43%, har kommit (antagits) via Försörjningsstöd.

Sydnärkes deltagare utgör 24 av 164, 15 % av det totala antalet deltagare som påbörjat och 20% av de som slutfört. Av Sydnärkes deltagare har alla som antagits påbörjat. Endast två personer har avbrutit. Majoriteten har varit kvinnor och över 30 år. 18 av 22, dvs 82 % har gått vidare och av dem har 9 av 22 (41%) efter slutförd aktivitet, en planering om att gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering. Resultaten för Sydnärke är således lite bättre än det totala. Kanske kan resultatet förklaras med att Sydnärke haft få platser att tillgå och rekryteringen därför blivit rätt i alla lägen. Eller om det beror på att det är färre personer som är yngre än 30 år (och utgör ca 30 % av avbrotten) eller att inga deltagare kommit via kommunen (som också utgör en stor del av avbrotten). Alternativt att det är rena tillfälligheter och individuella förutsättningar som gör resultatet. Se bilaga 2 för mer detaljerade resultat kring Sydnärke

53 av 164, det vill säga 32 %, av de som antas kommer aldrig till start eller avbryter under aktivitetens gång. Det tror vi är en del i osäkerheten kring deltagarens förmåga att delta, och ibland syftet att se om det går att delta. Men det kan även bero på rekryteringen, dvs är det rätt aktivitet och rätt i tiden för deltagaren, om personen gjort något innan Kävesta, vilket social och medicinskt stöd som finns runtomkring, dvs deltagarens förutsättningar att klara aktiviteten.

Flest avhopp (50 % av de som antas slutför) sker av deltagare från psykiatrin. Detta är den minsta målgruppen i aktiviteten. Försörjningsstöd som varit aktivitetens största målgrupp, med nära hälften av alla deltagare står för den näst vanligast målgruppen som avbryter (62 %

av de som antas slutför). Minst avhopp sker av deltagare från Arbetsförmedlingen (78 % av de som antas slutför).

Under framförallt 2011 och 2012, d.v.s. i aktiviteterna 7-9, upplevde vi deltagarna som skörare än tidigare och gentemot 2013. Här fungerade aktiviteten till stor del som klargöring över aktivitetsförmåga, vilket syns i statistiken där de flesta gick vidare till fler försteg och där planeringen i många fall var sen p.g.a. oklarheter om alternativ och hälsoläge.

När planeringen om nästa steg drar ut på tiden och upplevs osäker är risken stor att deltagaren tappar den nyvunna styrka och självkänsla som byggs upp inom Förrehabilitering. Återigen är risken att deltagaren tappar sin känsla av egenmakt och blir i händerna på andras beslut och alternativ.

84 personer har efter avslutad aktivitet en planering om att gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, arbete, studier eller ytterligare försteg, vilket utgör 76 %. Arbetslivsinriktad rehabilitering (34 personer) och försteg (34 personer) är de vanligaste aktiviteterna att gå vidare till.

Vi har i varje enskild aktivitet och i det totala resultatet uppnått att 60 % har en planering om att gå vidare till arbetslivsinriktad rehabilitering, studier, arbete eller andra försteg. Däremot vet vi inte om det är den planeringen som tar vid eller hur lång tid, efter aktivitetens slut på Kävesta, det tar att påbörja den planeringen.

Resultatet följer ett mönster mellan grupperna, där ungefär lika många påbörjar, slutför och går vidare aktivitet för aktivitet. De små variationerna mellan grupperna är svåra att säga något om, då det rör sig om individuella förutsättningar och där individerna som deltar står olika långt ifrån arbetsmarknaden. Det är heller inte möjligt att ha referensgrupper som inte får rehabilitering, vilket ytterligare försvårar möjligheten att jämföra resultat. Kanske har vi också haft för mycket fokus på de kvantitativa resultaten, istället för att fokusera på deltagarnas och handläggarnas kvalitativa upplevelse, som ofta handlar om ökad livskvalité.

Utifrån deltagarnas utvärderingar ser vi att aktiviteten höjer livskvaliteten och upplevs viktig och stärkande i deltagarnas rehabilitering. Exempelvis lyfts kravlösheten, rutinerna, det individuella tempot, miljön, stödet från personal och gruppen, skapande och rörelser upp som avgörande faktorer för att stärka självkänsla och självförtroende, må bättre och hitta tillbaka till framtidstro och människovärde. Tilltro till sin egen förmåga och sitt eget värde är avgörande faktorer för att kunna ta vidare steg och närma sig arbetslivet. Dessa upplevelser är viktiga för livskvaliteten, även hos de personer som inte kommer vidare.

att fortsätta utveckla samarbetet mellan myndigheterna och folkhögskolan, för att öka förståelse och kunskap för personal och deltagarnas möjlighet till god rehabilitering.

Vi som folkhögskola har under hela aktivitetens gång haft ett bra samarbete med myndigheterna, via deltagarnas handläggare och via styrgruppen. Vi märker också att det fördjupade samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, leder till smidigare och mindre skrämmande övergång mellan myndigheterna för deltagarna. Likaså har det varit positivt när ex kuratorer eller andra kontaktpersoner funnits med runt deltagaren. Dessa stödpersoner befinner sig närmare deltagaren än handläggaren och nuläget och framtiden arbetas därmed kontinuerligt.

Vi upplever att det är bra att det finns en aktivitet parallellt med att man som deltagare står inför ett byte av myndighet, ersättning, handläggare, aktivitet eller läkare, där det finns möjlighet att träffa likasinnade och lägga fokus på annat än den kommande förändringen. Aktiviteten, dess personal och deltagare blir därmed ett stöd i sig när tillvaron känns osäker. Detta innebär även en läroprocess för skolans personal om alternativen efter Kävesta och hur mycket som händer runt deltagarna som de själva inte styr över.

Det som kan ha försvårat möjligheten att uppnå målet om ökad samverkan, är en skiftande syn på syftet med Förrehabilitering på folkhögskola. Är den främst till för deltagares enskilda rehabilitering eller för myndigheternas övergripande samverkan? Min bild är att under Förrehabilitering på Kävesta fokuserar vi på deltagaren, på individen. Styrgruppens slutsats är att, på individnivå har samverkan ökat mellan Kävesta och respektive myndighet. Styrgruppen tycker sig också se att handläggarna på olika myndigheter har ökat sitt samarbete, även där med individen som utgångspunkt. Hur samverkan sker på övergripande myndighetsnivå kan vi inte överblicka och kanske faller det utanför syftet med Förrehabilitering på folkhögskola. Fokus har istället legat på Folkhögskolan och dess möjlighet att vara utförare av aktiviteten. Det är där initiativet till aktiviteten legat, där arbetet med ansökningar, rapporter, utvärderingar, implementeringen etc. funnits.

att fortsätta att aktivt arbeta för att förrehabilitering i folkhögskolemiljö ska implementeras och hitta former för en stabil försörjning. Detta sker genom påverkansarbete både nationellt, regionalt och lokalt.

Påverkansarbete har skett under hela projektiden, men ökats från 2011 då två nationella utvärderingar gjordes. Efter det har kontakterna med myndigheternas ledningar och riksdagspolitiska forum ökat och 2012 skrevs fem olika motioner om förrehabilitering och under våren 2013 skrevs en framställan av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet. (se mer under *Organisationens förutsättningar*) På så sätt har vi nått så långt vi kan i implementeringsarbetet då målet hela tiden varit att få till en nationell statlig satsning via Folkbildningsrådet. I skrivande stund har vi ännu inte fått till stånd en statlig och långsiktig finansiering, utan väntar återigen på besked som nu väntas till budgetpropositionen i slutet av september 2013.

TIDIGARE STÄLLDA MÅL

att visa att folkhögskolan genom förrehabilitering kan få fler i arbetslivsinriktad rehabilitering och därmed bidra till att sänka ohälsotalet

att definiera och dokumentera förrehabilitering som en metod

att stärka deltagarnas arbetsförmåga

Dessa mål har vi uppnått, alternativt formulerat så de passar aktiviteten och målgruppen bättre. Exempelvis så pratar vi inte om arbetsförmåga utan aktivitetsförmåga, vilket innebär att vi stärker deltagaren i att på sikt kunna prata om arbetsförmåga och på sikt sänka ohälsotalet. Samtidigt som upplevelsen av den egna hälsan ökar när livskvaliteten och framtidstron höjs.

Vi känner att vi har visat att Folkhögskolan är en lämplig aktör att bedriva Förrehabilitering. Detta då grupp efter grupp uttalat sig om både den fysiska och sociala miljöns betydelse för dem. Det handlar bland annat om att få ha något att gå till, att få vara i en grupp som förstår dem, att inte behöva prestera och börja på sin nivå. Att få vara människa och bli starkare i sin självkänsla och få framtidstro. Detta finns med i folkhögskolans och Kävestas uppdrag att växa som människa.

att myndigheterna tillsammans definierar deltagarnas behov av fortsättning efter förrehabilitering

Detta mål är inte uppfyllt och det är synd att vi tagit bort detta mål, då behovet av att förtydliga vägen fram kvarstår. Aktiviteten präglas fortfarande av en del oklara planeringar för deltagarna beroende både på deras hälsoläge och p.g.a. att alternativen ibland är otydliga och okända, både för handläggare och deltagare.

*/Anna Johnsson och hennes vikarie Eva Egard
2013-08-20*

BILAGA 1 DEFINITION AV FÖRREHABILITERING PÅ KÄVESTA

Förrehabilitering på Kävesta är ett förrehabiliterande projekt som ägs och drivs i samverkan mellan Örebro läns landsting via psykiatrin, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Örebro kommun via försörjningsstöd och Kävesta folkhögskola. Kävesta, vars huvudman är Örebro läns landsting är utförare av aktiviteten.

Myndigheterna erbjuder personer som är 18 år och äldre och som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet står långt från arbetsmarknaden, att söka till gruppaktiviteten. 15-18 personer varav tre-fem personer från Sydnärke, antas i samråd mellan myndigheterna utefter behov och deltar sedan i aktiviteten i 15 veckor. Det kostar ingenting för deltagaren att delta i Förrehabilitering, utan den ersättning personen har via sin myndighet behålls, likaså kontakten med handläggaren på myndigheten. Under projekttiden finns kontinuerlig kontakt mellan projektledaren på Kävesta och handläggare/kontaktperson för att hålla processen tydlig och för att tillsammans med deltagaren samtidigt arbeta med deltagarens nästa steg, efter Förrehabilitering.

Kävesta är utförare av aktiviteten, men handläggare/kontakter finns med under hela tiden och behåller sitt rehabiliteringsansvar och myndighetsuppdrag. Under aktivitetens 15 veckor är utgångspunkten att träffas i trepartsamtal vid två tillfällen för att följa upp hur det går i aktiviteten och vad som ska ta vid efter projektet. På så sätt får handläggaren reda på vad som händer både i aktiviteten och med personen. Vid behov sker tätare kontakter via mail och telefon. På Kävesta görs även egna avstämningar om hur det fungerar för deltagaren i aktiviteten och vad deltagaren önskar lägga fokus på under projekttiden.

Aktiviteten

Syftet med Förrehabilitering är att deltagaren ska stärka sig själva, komma igång i rutiner, värma upp sin motivation och prova nya saker och sin förmåga inför arbetslivsinriktad rehabilitering, studier, jobb och andra insatser som kan leda till egen försörjning. Aktiviteten är en gruppverksamhet där viss individuell anpassning finns, kring aktivitetens omfattning då det är möjligt att delta färre än aktivitetens fyra dagar/vecka och eventuell fokusering på ett visst intresse eller behov. Däremot kan inte projektet användas kurs i enbart bild/musik/keramik.

Aktiviteten är förberedande och stärkande för individens nästa steg i sin utveckling. Genom gruppövningar, ny kunskap, sammanhanget, bemötandet och mötet med de andra deltagarna och skolans personal, modet att testa något nytt och känslan av att växa som människa genom att slutföra projektet är aktiviteten förrehabiliterande.

Aktiviteten är genom gruppen även socialiserande och normaliserande. Projektet fikar, äter lunch och deltar i "Aktuellt", d.v.s. gästande föreläsare eller underhållning tillsammans med hela skolan. En stor del av tiden ägnas på så sätt till umgänge både inom och utom gruppen.

Folkhögskolans miljö

Att aktiviteten bedrivs i folkhögskolemiljö är en viktig förutsättning. Kävesta folkhögskola är en lugn och fin miljö med naturen och landsbygden nära. På Kävesta folkhögskola har sedan 1873 år bedrivits folkbildning och idag finns ca 180 andra deltagare inom musik, dans, konst

och form och allmän linje som ordinarie verksamhet. Som deltagare i Förrehabilitering är du samtidigt deltagare på Kävesta folkhögskola och med i ett större sammanhang.

Folkhögskolans förhållningssätt och bemötande

Personalen utgår från gruppen och individens intressen och behov och är därmed flexibla och lösningsfokuserade, med strävan att ta tillvara på förmågor och främja utveckling.

Empowerment, lyhördhet och kravlöshet ger stöd till deltagaren och personalens vana att möta personer med olika behov och färdigheter gör att förhållningssättet kommer naturligt.

Detta hjälper deltagarna att se sina förmågor med nya ögon och se sig själv i en annan roll än som sjuk/arbetslös. Folkbildningens honnörsord: respekt, ansvar, delaktighet, samarbete, reflektion, kritiskt tänk, förståelse och dialog utgör grunden för verksamheten och hör samman med den människosyn och det bemötande som finns på Kävesta.

Arbetsätt i aktiviteten

De moment/metoder som idag ingår i aktiviteten är både praktiska, teoretiska och kreativa och består av gruppövningar, diskussioner, föreläsningar, rörelse, avslappning och mental träning, vägledning och friskvård. Passen består av olika övningar för att hitta lust, repetera gammal kunskap och få ny, utveckla mig själv samt arbeta tillsammans i gruppen. Personlig utveckling och ökad kännedom om mig och mitt tänkande och min kropp har blivit en viktig del av innehållet. Deltagarna får genom de kreativa uttrycken tillfälle att testa på nya färdigheter eller ta upp gamla intressen inom musik, bild och keramik. De estetiska ämnena kan överbrygga språksvårigheter, stimulera praktiskt arbete och är både utmanande och avkopplande. Ett viktigt moment är de rutinskapande delarna där aktiviteten följer ett angivet, men flexibelt schema där samma lärare och lektioner/pass återkommer.

BILAGA 2 RESULTAT SYDNÄRKE

Sydnärkes deltagare utlyfta ur det totala antalet deltagare, d.v.s. de är en del av statistiken som presenteras under *Deltagare*

Deltagare från Sydnärke	2009	2010	2011	2012	vt2013	totalt
Totalt antal personer antagna i aktiviteten	?	6	6	7*	5	24
Antal personer som påbörjade aktiviteten		6	6	7	5	24
Varav kvinnor		5	5	7	5	22
Varav deltagare under 30 år		2		1		3
Antal avhopp		2				2
Antal som fullföljt aktiviteten		4	6	7	5	22
Varav kvinnor		4	5	7	5	21
Varav deltagare under 30 år				1		1

* tre personer gick sin omgång två i aktivitet 9 (ht12) och en person gick sin omgång 2 i aktivitet 8 (vt 12) därav tog Sydnärke 11 platser under 2012, men för 7 personer.

Sydnärkes deltagare har dominerats av kvinnor och deltagare över 30 år.

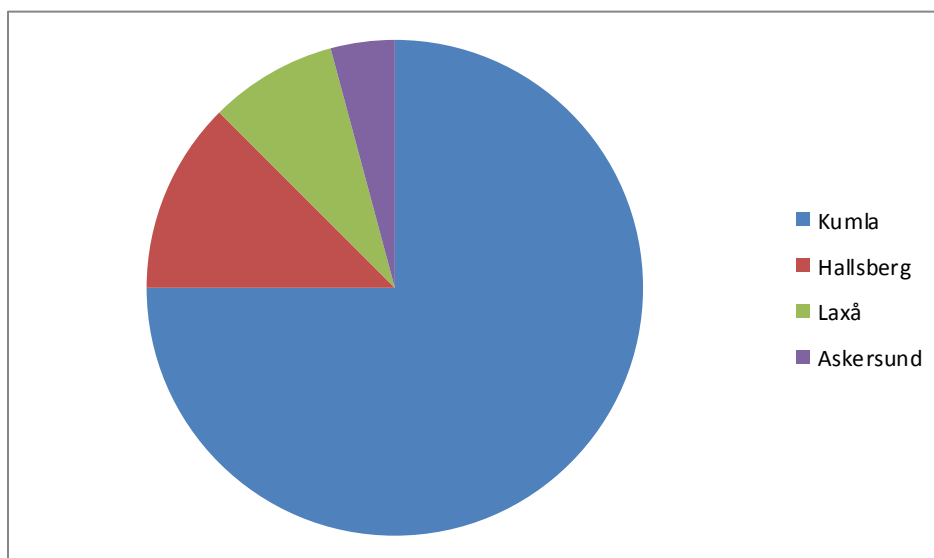
Alla som antagits har kommit till start och två personer har avbrutit aktiviteten. (En person från Arbetsförmedlingen och en från Försäkringskassan). Om den höga frekvensen att delta beror på att Sydnärke haft få platser att tillgå och rekryteringen därför blivit rätt i alla lägen, eller om det beror på att det är färre personer som är yngre än 30 år (och utgör ca 30 % av avbrotten) och att inga deltagare kommit via kommunen (som också utgör en stor del av avbrotten) eller om det är rena tillfälligheter och individuella förutsättningar som avgör resultatet.

Myndighetsfördelning Sydnärke (del av det totala)

Fördelning av deltagare från de olika myndigheterna	2009	2010	2011	2012	2013	totalt
från Kommunen						
från Försäkringskassan		2	2	5	5*	14**
från Arbetsförmedlingen		4	3	2		9
Från Psykiatrin			1			1

*I flera fall i samarbete med Arbetsförmedlingen.

** i flera fall samarbete med psykiatrin

Totalt antal personer per kommun som påbörjat:**Sydnärkes resultat (del av det totala)**

Nästa steg efter Förrehabilitering för de som slutfört aktiviteten	Aktivitet 1-2 2009	Aktivitet 3-5 2010	Aktivitet 6-7 2011	Aktivitet 8-9 2012	Aktivitet 10 vt2013	totalt
Arbetslivsinriktad rehabilitering		3	4	1	1	9
Arbete						
Studier		1		1		2
Ytterligare försteg			1	2	4	7
Vård/behandling				2		2
Övrigt			1			1
Antal deltagare som efter projektet har en planering om att gå vidare.*						18/22= 82%

*Vi räknar Arbetslivsinriktad rehabilitering, arbete, studier eller ytterligare försteg som att gå vidare. Övrigt står för osäker/utebliven planering, flytt etc.

Då procenten är baserad på en liten målgrupp ger det stora procentuella utslag.

Diagram över deltagare från Sydnärkes vidare planering efter slutförd aktivitet

